Evropski parlament
2019-2024

Odbor za ribištvo

2023/2030(INI)

20.6.2023

OSNUTEK POROČILA

o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 1100/2007 o ukrepih za obnovo staleža evropske jegulje
(2023/2030(INI))

Odbor za ribištvo

Poročevalec: Bert-Jan Ruissen

VSEBINA

Stran

OBRAZLOŽITEV – POVZETEK DEJSTEV IN UGOTOVITEV 3

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....4

OBRAZLOŽITEV – POVZETEK DEJSTEV IN UGOTOVITEV

Ozadje

Leta 2007 je bila sprejeta Uredba Sveta (ES) št. 1100/2007 o ukrepih za obnovo staleža evropske jegulje. Prinaša širok in celovit pristop k upravljanju staleža jegulje, saj zajema njena različna življenjska obdobja in selitvene poti. Področje uporabe so vode Unije, obalne lagune, estuariji in reke ter z njimi povezane celinske vode držav članic, ki se izlivajo v morje. V skladu z uredbo o jeguljah so države članice od leta 2009 obvezane, da določijo svoje naravne habitate evropske jegulje (povodja za jegulje) in pripravijo načrte o upravljanju staležev. Pri tem lahko upoštevajo posebne lokalne in nacionalne okoliščine. Cilj vsakega načrta o upravljanju staležev jegulj je zmanjšati smrtnost zaradi človekovih dejavnosti ter tako omogočiti, da z veliko verjetnostjo v morje dospe vsaj 40 % biomase srebrnih jegulj glede na najboljšo oceno števila jegulj, ki bi prek ribolovnih območij dospele na drstišča, če na stalež ne bi vplivale človekove dejavnosti. Načrt o upravljanju staležev jegulj se pripravi z namenom dolgoročne izpolnitve tega cilja. Ukrepi, ki jih sprejmejo države članice, so lahko zmanjšanje gospodarskega ribolova, omejitev športnega ribolova, ukrepi za obnovo staleža, strukturni ukrepi za prehodnost rek in izboljšanje rečnih habitatov, prenos srebrnih jegulj iz celinskih voda v vode, kjer lahko prosto dospejo v Sargaško morje, boj proti plenilcem, začasna ustavitev turbin hidroelektrarn ter ukrepi v ribogojstvu. Države članice so morale Evropski komisiji najprej poročati vsaka tri leta, pri čemer so morale prvo poročilo predložiti do 30. junija 2012. Po predložitvi prvih treh triletnih poročil se poroča enkrat na šest let. Države članice v poročilih predstavijo spremljanje, učinkovitost in rezultate načrtov o upravljanju.

Stališče poročevalca

Poročevalec meni, da je uredba o jeguljah dober in celovit instrument, vendar je njeno izvajanje mogoče izboljšati. Vprašanje, ki ni obravnavano v zadostnem obsegu, so predvsem selitvene ovire, hkrati pa je ribolovna dejavnost močno omejena. To je v svojih ocenah ugotovila tudi Evropska komisija. V zadnjem času se oblikovalci politike osredotočajo na nadaljnje zmanjšanje ribolova jegulje. To je razvidno iz sklepa Sveta o ribolovnih možnostih iz decembra 2022, ki omejuje morski in obalni ribolov jegulje s šestmesečnim obdobjem prepovedi. Po mnenju poročevalca to ni pravi način za obnovo staleža jegulje. Uredbo o jeguljah je treba priznati kot osrednjo politiko in najprimernejši instrument za upravljanje staležev. Poročevalec podaja več priporočil za boljše izvajanje uredbe o jeguljah, kot so izboljšanje modela upravljanja, ki bi omogočil povratne informacije in posodobitev načrtov o upravljanju staležev, priznavanje bistvene vloge ribičev, nadaljevanje politike obnove staleža, odprava selitvenih ovir, pospeševanje boja proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, spodbujanje znanstvenih raziskav ter usklajevanje zbiranja podatkov.

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 1100/2007 o ukrepih za obnovo staleža evropske jegulje
(2023/2030(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1100/2007 z dne 18. septembra 2007 o ukrepih za obnovo staleža evropske jegulje (uredba o jeguljah)[1],

– ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), zlasti členov 3, 4, 11, 38, 39 in 43,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ribiški politiki in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1954/2003 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2371/2002 in (ES) št. 639/2004 ter Sklepa Sveta 2004/585/ES[2],

– ob upoštevanju Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst[3],

– ob upoštevanju Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike[4],

– ob upoštevanju Direktive 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (okvirna direktiva o morski strategiji)[5],

– ob upoštevanju dodatka II h konvenciji o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami,

– ob upoštevanju konvencije o varstvu selitvenih vrst prostoživečih živali,

– ob upoštevanju ocen uredbe o jeguljah, ki jih je Komisija opravila v letih 2014 (COM(2014)0640) in 2020 (SWD(2020)0035),

– ob upoštevanju poročila o oceni iz leta 2019, ki ga je Komisija naročila pri družbi Poseidon,

– ob upoštevanju priporočil svetovalnega sveta za Baltsko morje z dne 4. maja 2022 o ukrepih za upravljanje staležev jegulj,

– ob upoštevanju Uredbe Sveta (EU) 2023/194 z dne 30. januarja 2023 o določitvi ribolovnih možnosti za nekatere staleže rib za leto 2023, ki se uporabljajo v vodah Unije

[1] UL L 248, 22.9.2007, str. 17.
[2] UL L 354, 28.12.2013, str. 22.
[3] UL L 206, 22.7.1992, str. 7.
[4] UL L 327, 22.12.2000, str. 1.
[5] UL L 164, 25.6.2008, str. 19.

in za ribiška plovila Unije v nekaterih vodah zunaj Unije, ter o določitvi ribolovnih možnosti za nekatere staleže globokomorskih rib za leti 2023 in 2024[6] ter Uredbe Sveta (EU) 2023/195 z dne 30. januarja 2023 o določitvi ribolovnih možnosti za leto 2023 za nekatere staleže in skupine staležev rib, ki se uporabljajo v Sredozemskem in Črnem morju, ter spremembi Uredbe (EU) 2022/110 glede ribolovnih možnosti za leto 2022, ki se uporabljajo v Sredozemskem in Črnem morju[7],

– ob upoštevanju izjave Danske, Francije, Italije, Grčije, Nizozemske, Poljske, Španije in Švedske o jegulji v zvezi z Uredbo Sveta (EU) 2023/194,

– ob upoštevanju svojega stališča z dne 16. maja 2006 o predlogu Uredbe Sveta o ukrepih za obnovo staleža evropske jegulje[8],

– ob upoštevanju mnenja Mednarodnega sveta za raziskovanje morja (ICES) z dne 3. novembra 2022 o evropski jegulji (*Anguilla anguilla*) za njeno celotno naravno območje razširjenosti,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 21. februarja 2023 z naslovom Akcijski načrt EU: Varstvo in obnova ekosistemov za trajnostno in odporno ribištvo (COM(2023)0102),

– ob upoštevanju člena 54 Poslovnika ter člena 1(1)(e) sklepa konference predsednikov z dne 12. decembra 2002 o postopku pridobitve dovoljenja za pripravo nezakonodajnih poročil in priloge 3 k temu sklepu,

– ob upoštevanju poročila Odbora za ribištvo (A9-0000/2023),

A. ker uredba o jeguljah državam članicam nalaga, da pripravijo nacionalne načrte o upravljanju staležev jegulj z enotnim ciljem za ukrepanje ter mednarodno usklajenim procesom spremljanja in ocenjevanja na vsaka tri leta;

B. ker je 19 držav članic sprejelo načrte o upravljanju staležev jegulj za skoraj 90 enot za upravljanje, ki zajemajo približno 1880 ukrepov; ker je šest držav članic (Ciper, Malta, Avstrija, Romunija, Slovaška in Madžarska) izvzetih iz priprave načrta o upravljanju staležev jegulj; ker Slovenija in Bolgarija (za svoje rečne sisteme zunaj Črnega morja) nista pripravili načrtov o upravljanju staležev jegulj; ker Hrvaška trenutno pripravlja načrt o upravljanju staležev jegulj;

C. ker je le Nizozemska v odobritev predložila posodobljena načrta o upravljanju staležev jegulj, in sicer leta 2011 in ponovno leta 2018;

D. ker EU trenutno priznava le en čezmejni načrt, in sicer za povodje reke Minho (Španija in Portugalska); ker po mnenju ICES (2022) še vedno obstajajo vodna telesa, ki bi jim koristilo boljše usklajevanje ukrepov upravljanja, čeprav je priznano, da med državami članicami in državami nečlanicami EU poteka sodelovanje prek drugih mehanizmov;

E. ker uredba o jeguljah predvideva porazdeljen nadzor s centralnim usklajevanjem; ker je upravljanje staležev jegulj preveč zapleteno, da bi uporabili en pristop, ki bi ustrezal

[6] UL L 28, 31.1.2023, str. 1.
[7] UL L 28, 31.1.2023, str. 220.
[8] UL C 298 E, 7.12.2006, str. 113.

vsem; ker uredba o jeguljah državam članicam omogoča prožnost, da svoje nacionalne načrte o upravljanju staležev prilagodijo lokalnim okoliščinam in nacionalnim prednostnim nalogam;

F. ker na ravni EU ni posebne platforme v zvezi z jeguljami, ki bi omogočala izmenjavo informacij, razprave med deležniki in spremljanje povratnih informacij;

G. ker je glede na podatke družbe Poseidon (2019) leta 2012 poročilo predložilo 18 od 19 držav članic, leta 2015 ga je predložilo 14 od 19 držav članic, leta 2018 pa 15 od 19 držav članic; ker je po navedbah ICES (2022) leta 2021 poročilo predložilo le 13 od 19 držav članic; ker je bilo poročanje držav članic pogosto nepopolno in nestandardizirano;

H. ker je Komisija leta 2014 ocenila splošno izvajanje uredbe o jeguljah in izvajanje nacionalnih načrtov o upravljanju staležev, pri čemer je ugotovila, da se je z izvajanjem slednjih omejil ribolov ter da bi bilo treba večjo pozornost nameniti ukrepom, povezanim s človekovimi dejavnostmi, ki vplivajo na smrtnost jegulj in niso del ribištva, saj so države članice večino teh ukrepov izvajale le delno;

I. ker je Komisija leta 2020 ocenila, ali je uredba o jeguljah primerna za svoj namen, pri čemer je ugotovila, da je ustrezna in primerna za svoj namen, ter dodala, da so potrebne dodatne ambicije za njeno izvajanje z večjim poudarkom na ukrepih, ki niso povezani z ribištvom;

Uredba o jeguljah kot najprimernejši in celovit instrument

1. poziva Komisijo in države članice, naj uredbo o jeguljah potrdijo kot temeljno politiko za zaščito teh živali, pri čemer naj zagotovijo celovit in skladen pristop; ponovno poudarja, da je Komisija v oceni iz leta 2020 ugotovila, da je uredba o jeguljah primerna za svoj namen; meni pa, da jo morajo države članice bolje izvajati in sprejeti tudi dodatne ukrepe;

2. ponovno potrjuje cilj uredbe o jeguljah, tj. obnovo staleža na 40 % v primerjavi z neokrnjenimi razmerami, in njen glavni cilj zmanjšanja smrtnosti, da se omogoči ta obnova; opozarja, da se je bistveno osredotočiti na kratkoročno dosegljiv cilj zmanjšanja smrtnosti, da bi uresničili dolgoročni cilj glede biomase; poudarja, da je „neokrnjene razmere“ težko opredeliti; poudarja, da je cilj 40 % verjetno nedosegljiv zaradi izgube habitata, vendar je to standard za doseganje cilja zmanjšanja smrtnosti;

3. poudarja, da se je upadanje staleža od sprejetja uredbe o jeguljah ustavilo, kar kaže na to, da so bili z njo doseženi pozitivni predhodni rezultati, vendar bo obnova dolgotrajen proces, ki bo trajal več desetletij;

4. poudarja, da je upravljanje staleža jegulje preveč zapleteno za enostranski pristop, usmerjen le v morsko okolje; izpostavlja dejstvo, da se pri osredotočanju na letne ribolovne možnosti ne upoštevajo pomembni dejavniki, kot so selitvene ovire, kakovost habitata ter nezakoniti ribolov in trgovina; poudarja, da je uredba o jeguljah celovita in obsežna, saj zajema tako morsko kot sladkovodno življenjsko obdobje jegulje ter obravnava vplive ribištva in vplive, ki niso povezani z ribištvom; poleg tega poudarja, da so lahko vplivi, ki niso povezani z ribištvom, večji od vplivov ribištva in da je bilo doslej veliko premalo pozornosti namenjeno smrtnosti zaradi človekovih dejavnosti, ki niso povezane z ribištvom; meni, da se z ukrepi, sprejetimi zunaj okvira uredbe o

jeguljah, spodkopava skladnost sprejete politike; zato obžaluje, da Uredba Sveta (EU) 2023/194 z dne 30. januarja 2023 o določitvi ribolovnih možnosti za nekatere staleže rib za leto 2023, ki se uporabljajo v vodah Unije in za ribiška plovila Unije v nekaterih vodah zunaj Unije, ter o določitvi ribolovnih možnosti za nekatere staleže globokomorskih rib za leti 2023 in 2024 omejuje ribolov jegulje s šestmesečnim obdobjem prepovedi;

Upravljanje in povratne informacije

5. ugotavlja, da v uredbi o jeguljah ni predviden mehanizem za povratne informacije, ki bi zagotavljal nadaljnje ukrepanje in redne posodobitve politike držav članic; obžaluje, da mnenja ICES iz let 2012, 2018 in 2021, v katerih je bilo naknadno ocenjeno nacionalno izvajanje uredbe o jeguljah, niso bila ustrezno upoštevana v praksi;

6. zato poziva k ustanovitvi posebnega svetovalnega sveta za jegulje, ki bo vključeval predstavnike držav članic in ribiškega sektorja, rekreacijskih ribičev, upravljavcev voda, hidroelektrarn, naravovarstvenikov in drugih ustreznih strani; predlaga, da bi bil ta svetovalni svet zadolžen za svetovanje Komisiji o izvajanju uredbe o jeguljah, povratne informacije državam članicam o njihovih načrtih za upravljanje staležev jegulj, izmenjavo informacij med različnimi stranmi ter ocenjevanje napredka pri izvajanju na nacionalni in evropski ravni;

7. v zvezi s tem je seznanjen z namero Komisije, da v skladu z napovedjo iz akcijskega načrta za morske ekosisteme ustanovi strokovno skupino, v kateri bo združila strokovnjake za ribištvo in infrastrukturo iz nacionalnih ministrstev; poziva Komisijo, naj pri ustanavljanju te strokovne skupine upošteva zgornje predloge;

8. obžaluje, da je od sprejetja uredbe o jeguljah le ena država članica v odobritev predložila posodobljen načrt o upravljanju staležev; poziva države članice, naj te načrte redno posodabljajo na podlagi najboljšega dostopnega znanja in mnenj; spodbuja jih, naj v posodobljenih načrtih določijo konkretne cilje in vmesne roke; poudarja, da je obnova staleža jegulje dolgotrajen proces, pri katerem so potrebna stalna prizadevanja, in da enkraten načrt upravljanja ne bo zadostoval;

9. obžaluje, da se je število držav članic, ki izpolnjujejo zahtevo glede poročanja iz člena 9(1) uredbe o jeguljah, z leti zmanjšalo; opozarja države članice na njihove obveznosti iz člena 9(1); poudarja, da je bistveno zbrati čim več informacij in podatkov, da bi lahko sprejeli ustrezne ukrepe;

Ukrepi v zvezi z ribolovom jegulje

10. poudarja pomembno vlogo, ki jo ima ribolov jegulje v družbi, saj je to družbeno-gospodarska dejavnost in tudi kulturna tradicija, stara več stoletij; meni, da se je ribolov jegulje v zadnjem desetletju močno zmanjšal; poziva Komisijo in države članice, naj ga čim manj dodatno omejujejo; poudarja, da imajo ribiči pomembno vlogo kot varuhi ter „oči in ušesa“, ter opozarja, da bi se lahko v primeru popolne prepovedi ribolova povečal nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov; poudarja, da se ribolov jegulje izvaja kot obrtniška dejavnost v majhnem obsegu, in sicer pogosto na oddaljenih območjih, kjer imajo ribiči pomembno okoljsko in družbeno vlogo;

11. izraža upanje, da bodo nadaljnje omejitve ribolova, če bodo morda potrebne, izvedene v

okviru nacionalnih načrtov o upravljanju staležev jegulj, ne pa kot ad hoc odločitve Sveta, ter na podlagi predhodnih ocen družbeno-gospodarskega učinka;

12. znova potrjuje, da je obnova staleža eden od ukrepov za obnovo iz člena 2(8) uredbe o jeguljah; meni, da gre za nujen ukrep, dokler problem selitvenih ovir ne bo ustrezno rešen; poziva države članice, naj nadaljujejo prakso obnove staleža; poudarja, da lahko ima obnova staleža pozitivne učinke na lokalni ravni, čeprav ni mogoče potrditi njenega prispevka k splošni obnovi staleža na mednarodni ravni; meni, da je glede na čedalje pogostejšo sušo, ki povzroča težave v rekah po vsej Evropi, ulov za obnovo staleža način za razpršitev in omejevanje tveganj za splošno obnovo staleža; poleg tega poudarja, da je obseg ulova za obnovo staleža razmeroma majhen (2–3 % vseh steklenih jegulj); poudarja, da je ulov steklene jegulje ključen za evropski ribogojni sektor, in priznava pomembno vlogo ribogojstva pri obnovi staleža;

13. poziva države članice, naj ribičem omogočijo prožnost pri določanju najprimernejših obdobij za ribolov, ki se lahko med državami razlikujejo; v zvezi s tem jih spodbuja, naj po posvetovanju z ribiči razmislijo o uporabi sistemov kvot, s katerimi bi ribolov ohranili na odgovorni ravni; poudarja, da bi bila ena od prednosti sistema kvot ta, da bi se ribiči sami odločili za ribolov takrat, ko je to komercialno ustrezno, s tem pa bi se ulov omejil na odgovorno raven; dodaja, da bi lahko tako prispevali k preprečevanju prelova;

Ukrepi, ki niso povezani z ribištvom, in selitveni ukrepi

14. poudarja, da si je treba dodatno prizadevati v zvezi z dejavniki, ki niso povezani z ribištvom in vplivajo na smrtnost jegulj; poudarja, da so infrastrukturne ovire eden od najbolj škodljivih dejavnikov, ki vplivajo na smrtnost jegulj; ugotavlja, da se države članice te težave niso ustrezno lotile, kar je razvidno iz ocen Komisije iz leta 2014 in 2020;

15. poziva države članice, naj čim prej odstranijo jezove, ki niso več v uporabi, in druge ovire;

16. poudarja, da so na trgu na voljo ribam prijazne alternative, ki omogočajo prehajanje rib prek vodnih črpalk in hidroelektrarn; poziva države članice, naj varnost rib določijo kot obvezno zahtevo za nove naprave in tudi za stare naprave, ko se te nadomestijo; opozarja, da bo morda potrebna skupna metodologija za opredelitev tega, kdaj se lahko črpalke štejejo za ribam prijazne, in njihovo certificiranje; poudarja, da bi se kot primer lahko uporabil veljavni standard 8775[9] Kraljevega nizozemskega inštituta za standardizacijo (NEN);

17. spodbuja države članice, naj še naprej izvajajo projekte pasti in prenosa kot začasno rešitev za to, da srebrne jegulje prek ribolovnih območij dospejo na drstišča, če strukturne rešitve kratkoročno niso mogoče;

18. poudarja, da bi bilo treba selitvene ukrepe izvajati usklajeno, pri čemer je treba upoštevati druge ovire gorvodno ali dolvodno na isti selitveni poti;

19. spodbuja države članice, naj sprejmejo tudi ukrepe proti drugim človekovim

[9] NEN 8775:2020+C1:2022 nl.

dejavnostim, ki vplivajo na smrtnost jegulj, kot je onesnaževanje, in parazitom;

Ukrepi proti nedovoljeni trgovini in divjemu ribolovu

20. poudarja, da nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov ter nedovoljena trgovina še naprej pomenita veliko težavo; pozdravlja trenutne uspešne primere kazenskega pregona in poudarja pomen nadaljnjega preprečevanja nedovoljene trgovine; poudarja, da je treba izvajati več pregledov uredbe o jeguljah in jo dodatno spremljati;

21. poziva k boljšemu usklajevanju carinskih, policijskih in okoljskih organov v državah članicah in med njimi ter k izmenjavi podatkov; poziva države članice, naj še naprej vlagajo v strokovno znanje in zmogljivost organov pregona;

22. poudarja, da sta izboljšana preglednost in sledljivost ulovljenih steklenih jegulj pomemben način boja proti praksam nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova ter da so sistemi certificiranja pomembno orodje za zakonitost ulova; poziva države članice, naj objavijo svoje načrte za obnovo staleža, da se omogočita lažje odkrivanje in ciljno preprečevanje tokov nedovoljene trgovine s stekleno jeguljo;

23. poziva države članice, naj uvedejo sankcije, ki bodo resnično odvračilne; poziva k uskladitvi denarnih kazni med državami članicami;

Znanstvene raziskave in usklajevanje zbiranja podatkov

24. opozarja, da številna vprašanja o jegulji še niso raziskana, vključno z njenim procesom drstenja in točnimi razlogi za zmanjšanje staleža; zato poziva k več znanstvenim raziskavam o stanju staleža in razlogih za njegov upad, pri čemer je treba za to poiskati zadostna finančna sredstva in človeške vire; predlaga, da se v raziskavah preučijo tudi učinki podnebnih sprememb, na primer na zalivski tok, usmerjen v Sargaško morje in iz njega;

25. opozarja na razkorak med izvajanjem uredbe o jeguljah in letnim mnenjem ICES o ribolovnih možnostih, saj slednje temelji na trendu steklene jegulje, in ne na številu srebrnih jegulj, ki prek ribolovnih območij dospejo na drstišča (cilj 40 %); poziva k uskladitvi navedenega;

26. želi pohvaliti ICES za razvoj modela celotnega staleža, ki omogoča analizo in napoved trendov;

27. poudarja, da bi bilo treba uskladiti in standardizirati zbiranje podatkov ter spremljanje in poročanje, da se omogoči primerjava podatkov; priporoča, da poklicni in rekreacijski ribiči sodelujejo pri zbiranju in analizi podatkov;

Čezmejna razsežnost

28. spodbuja države članice, da pripravijo več čezmejnih načrtov o upravljanju staležev jegulj, kjer je to primerno;

29. poziva Komisijo in ustrezne države članice, naj pripravijo ambiciozen in realističen načrt Generalne komisije za ribištvo v Sredozemlju, namenjen upravljanju staležev jegulj; meni, da je zelo zaželeno, da se ta načrt uskladi z uredbo o jeguljah;

°

° °

30. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.